

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІННОВАТИКИ,
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Навчально-наукового
інституту інноватики,
природокористування та
інфраструктури
_____ Василь БРИЧ
_____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-педагогічної
роботи
_____ Віктор ОСТРОВЕРХОВ
_____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Навчально-наукового
інституту новітніх освітніх технологій
_____ Святослав ПИТЕЛЬ
_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

“ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬ”

Ступінь вищої освіти – “бакалавр”

Галузь знань: 19 “Архітектура та будівництво”

Спеціальність: 193 “Геодезія та землеустрій”

Освітньо-професійна програма: “Експертна оцінка землі та нерухомого майна”

Кафедра економічної експертизи та землевпорядкування


Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	ІРС, год.	Тренінг, КПЗ год.	Самостійна робота студ., год.	Разом, год.	Залік (семестр)	Екзамен (семестр)
Денна	III	5	28	14	3	6	39	90	-	5
Заочна	III	5	8	4			78	90	-	6

Тернопіль – ЗУНУ, 2023

31.08.2023
[Signature]

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 19 “Архітектура та будівництво”, спеціальності: 193 “Геодезія та землеустрій”, затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (протокол № 9 від 26.05.2021 р.).

Робочу програму склав


Доктор технічних наук, професор кафедри економічної експертизи та землепорядкування Ігор ПЕРОВИЧ 

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економічної експертизи і землепорядкування, протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри, докт. екон. наук, професор  Борис ЯЗЛЮК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності Геодезія та землеустрій протокол №1 від 30 серпня 2023р.

Голова групи забезпечення спеціальності, докт. техн. наук, професор


Ігор ПЕРОВИЧ

Гарант освітньо-професійної програми докт. техн. наук, професор


Ігор ПЕРОВИЧ

Структура робочої програми навчальної дисципліни «Оцінка земель»

1. Опис навчальної дисципліни «Оцінка земель»

Дисципліна – Оцінка землі та нерухомого майна	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS –3	Галузь знань 19 «Архітектура і будівництво»	Статус дисципліни Нормативна , професійної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність - 193«Геодезія та землеустрій»	Рік підготовки: Денна – 3 Заочна - 3 Семестр: Денна – 5 Заочна - 5
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: Денна – 28 год. Заочна – 8 год Практичні заняття: Денна – 28 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин - 90 год		Самостійна робота – Денна – 23 год. Тренінг, КППЗ денна - 8 год. Заочна – 78 год Індивідуальна робота Денна – 3 год.
Тижневих годин – 6 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни

«Оцінка земель»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Оцінка земель» є формування у студентів теоретичних знань про методи та інструментарій оцінки землі та нерухомого майна, а також набуття практичних вмінь і навичок у галузі оцінки землі та нерухомості.

2.2 Завдання вивчення дисципліни

В процесі вивчення дисципліни студенти повинні:

- знати класифікацію об'єктів нерухомості, види вартості об'єктів, цілі та принципи оцінки, випадки обов'язковості її проведення;
- виконувати розрахунки нормативної грошової оцінки земельних ділянок різних категорій та форм власності;
- ознайомити з методикою оцінки землі та нерухомого майна, стандартами і технологією їх проведення
- сформувані практичні навички у сфері оцінки, вміння використовувати спеціальні та довідкові джерела, а також закони України у практичній діяльності;
- сформувані у студентів цілісну систему теоретичних знань дисципліни.

2.3 Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- Здатність виконувати дистанційні, наземні, польові та камеральні дослідження, інженерні розрахунки з опрацювання результатів досліджень, оформляти результати досліджень, готувати звіти при вирішенні завдань геодезії та землеустрою.
- Здатність здійснювати моніторинг та оцінку земель.

2.4 Передумови вивчення дисципліни

Освітній компоненті «Оцінка земель» передують вивчення таких пов'язаних освітніх компонентів: «Моніторинг та управління земельними ресурсами», «Геодезія», «Планування територій та населених пунктів»

2.5 Результати навчання

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

- Розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

3. Зміст дисципліни

«Оцінка земель»

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Оцінка земельних ресурсів.

Види оцінки земель, їх призначення та порядок проведення . Професійна підготовка оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних ділянок. Документація з оцінки земель.

Література 1- 15

Тема 2. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення.

Землі сільськогосподарського призначення, їх класифікація. Порядок проведення нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення.

Література 1- 15

Тема 3. Нормативна грошова оцінка земель населених пунктів.

Населений пункт, як категорія та об'єкт нормативної грошової оцінки земель. Порядок розрахунку нормативної грошової оцінки земель населених пунктів.

Література 1- 15

Тема 4. Нормативна грошова оцінка земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Поняття та склад земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення відповідно до Земельного Кодексу України.

Порядок розрахунку нормативної грошової оцінка земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Література 1- 15

Тема 5. Нормативна грошова оцінка земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Поняття та склад земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення відповідно до Земельного Кодексу України. Порядок розрахунку нормативної грошової оцінка земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Література 1-15

Тема 6. Нормативна грошова оцінка земель водного фонду.

Поняття та склад земель водного фонду відповідно до Земельного Кодексу України. Порядок розрахунку нормативної грошової оцінка земель водного фонду.

Література 1- 15

Змістовий модуль 2.

Експертна оцінка майна та земельних ділянок.

Тема 7. Загальна характеристика процесу оцінки вартості майна.

Структура процесу оцінки. Методичні підходи до оцінки майна. Узгодження результатів, отриманих за допомогою різних підходів. Вимоги до складання звіту про оцінку майна.

Література 1- 15

Тема 8. Оцінка об'єктів нерухомості дохідним підходом.

Сутність дохідного методичного підходу, сфера його застосування. Метод прямої та непрямої капіталізації доходу.

Література 1- 15

Тема 9. Оцінка об'єктів нерухомості за витратним підходом.

Особливості застосування витратного підходу. Методи розрахунку вартості відтворення та вартості заміщення. Визначення зносу об'єктів нерухомості.

Література 1- 15

Тема 10. Оцінка об'єктів нерухомості порівняльним підходом.

Характеристика порівняльного підходу. Коригування даних про об'єкти-аналоги. Переваги та недоліки підходу.

Література 1- 15

Тема 11. Загальна характеристика процесу оцінки земельних ділянок.

Процедура проведення експертної грошової оцінки. Принцип найкращого та найбільш ефективного використання земельної ділянки.

Література 1- 15

Тема 12. Методичні підходи експертної оцінки земельних ділянок.

Методичний підхід зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок.

Методичний підхід капіталізації чистого доходу земельної ділянки.

Методичний підхід урахування витрат на спорудження об'єктів нерухомого майна на земельній ділянці.

Література 1- 15

**4. Структура залікового кредиту
з дисципліни “Оцінка земель” Денна форма навчання**

Т е м и	Кількість годин					Контрольні заходи
	Лекції	Практичні заняття	Само-стійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг, КПІЗ	
Змістовий модуль 1. Нормативна грошова оцінка земель						
Тема 1. Оцінка земельних ресурсів.	2	2	1		1	тести, поточне опитування
Тема 2. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення.	2	2	2		1	
Тема 3. Нормативна грошова оцінка земель населених пунктів.	2	2	2		1	
Тема 4. Нормативна грошова зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.	2	2	2	1	1	
Тема 5. Нормативна грошова оцінка земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.	3	3	2		1	
Тема 6. Нормативна грошова оцінка земель водного фонду.	2	2	2	1	1	
Змістовий модуль 2. Експертна оцінка землі та земельних ділянок						
Тема 7. Загальна характеристика процесу оцінки вартості майна.	3	3	2			тести, поточне опитування
Тема 8. Оцінка об'єктів нерухомості дохідним підходом.	2	2	2	1		
Тема 9. Оцінка об'єктів нерухомості за витратним підходом.	3	3	2		1	
Тема 10. Оцінка об'єктів нерухомості порівняльним підходом.	2	2	2			
Тема 11. Загальна характеристика процесу оцінки земельних ділянок.	3	3	2		1	
Тема 12. Методичні підходи експертної оцінки земельних ділянок.	2	2	2			
Разом	28	28	23	3	8	

Заочна форма навчання

Теми	Кількість годин, в т. ч.			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Тренінг, КПЗ
Тема 1. Оцінка земельних ресурсів.			6	
Тема 2. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення.			6	
Тема 3. Нормативна грошова оцінка земель населених пунктів.	1	1	6	
Тема 4. Нормативна грошова оцінка земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.	1	1	6	
Тема 5. Нормативна грошова оцінка земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.	1		7	
Тема 6. Нормативна грошова оцінка земель водного фонду.	1		7	
Тема 7. Загальна характеристика процесу оцінки вартості майна.	1	1	7	
Тема 8. Оцінка об'єктів нерухомості дохідним підходом.			6	
Тема 9. Оцінка об'єктів нерухомості за витратним підходом.	1		6	
Тема 10. Оцінка об'єктів нерухомості порівняльним підходом.			7	
Тема 11. Загальна характеристика процесу оцінки земельних ділянок.	1	1	7	
Тема 12. Методичні підходи експертної оцінки земельних ділянок.	1		7	
Разом	8	4	78	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1.

Тема. Правові засади грошової оцінки земель.

Література: 1-8

Практичне заняття 2.

Тема. Теоретичні основи грошової оцінки земель (земельних ділянок) та нерухомого майна.

Література: 1-8

Практичне заняття 3.

Тема. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення.

Література: 1-8

Практичне заняття 4.

Тема. Нормативна грошова оцінка земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення.

Література: 1-8

Практичне заняття 5.

Тема. Нормативна грошова оцінка земель земельприродно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення

Література: 1-8

Практичне заняття 6.

Тема. Нормативна грошова оцінка земель водного фонду

Література: 1-8

Практичне заняття 7.

Тема. Загальна характеристика процесу оцінки вартості нерухомості: об'єкт оцінки, його ідентифікація, організація процесу оцінки.

Література: 1-8

Практичне заняття 8.

Тема. Витратний методичний підхід оцінки нерухомості.

Література: 1-8

Практичне заняття 9.

Тема. Дохідний методичний підхід оцінки нерухомості.

Література: 1-8

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПІЗ)

Комплексне практичне індивідуальне завдання з навчальної дисципліни “Оцінка земель” виконується самостійно кожним студентом на основі вибіркового даних. Метою виконання КПІЗ є оволодіння навичками застосування принципів, методів та інструментів ведення ДЗК для розв'язку практичних завдань, набуття умінь застосовувати дані знання у суміжних дисциплінах, а також усвідомлювати науковий підхід до вивчення цілісності явищ та законів навколишнього середовища. КПІЗ оформляється у відповідності із встановленими вимогами. В процесі виконання та оформлення КПІЗ студент може використовувати комп'ютерно-інформаційні технології.

7. Самостійна робота

1. Види оцінки земель, їх призначення та порядок проведення.
2. Професійна підготовка оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних ділянок.
3. Документація з оцінки земель.
4. Землі сільськогосподарського призначення, їх класифікація.
5. Порядок проведення нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення.
6. Населений пункт, як категорія та об'єкт нормативної грошової оцінки земель.
7. Порядок розрахунку нормативної грошової оцінки земель населених пунктів.
8. Поняття та склад земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення відповідно до Земельного Кодексу України.
9. Порядок розрахунку нормативної грошової оцінка земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.
10. Поняття та склад земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення відповідно до Земельного Кодексу України.
11. Порядок розрахунку нормативної грошової оцінка земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.
12. Поняття та склад земель водного фонду відповідно до Земельного Кодексу України.
13. Порядок розрахунку нормативної грошової оцінка земель водного фонду.
14. Структура процесу оцінки.
15. Методичні підходи до оцінки майна.
16. Узгодження результатів, отриманих за допомогою різних підходів.
17. Вимоги до складання звіту про оцінку майна.
18. Сутність дохідного методичного підходу, сфера його застосування.
19. Метод прямої та непрямой капіталізації доходу.
20. Особливості застосування витратного підходу.
21. Методи розрахунку вартості відтворення та вартості заміщення.
22. Визначення зносу об'єктів нерухомості.
23. Характеристика порівняльного підходу.
24. Коригування даних про об'єкти-аналоги.
25. Переваги та недоліки підходу.
26. Процедура проведення експертної грошової оцінки.
27. Принцип найкращого та найбільш ефективного використання земельної ділянки.
28. Методичний підхід зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок.
29. Методичний підхід капіталізації чистого доходу земельної ділянки.
30. Методичний підхід урахування витрат на спорудження об'єктів нерухомого майна на земельній ділянці.

Організація і проведення тренінгу

Трєнінг (англ. *training*) – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. to train – виховувати, навчати) – комплекс вправ для тренування в чому-небудь. Тренування – система підготовки організму людини з метою пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Порядок проведення тренінгу

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.
3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

4. **Підведення підсумків.** Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

8. Методи навчання

У навчальному процесі використовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, групова робота, реферування, а також методи опитування, тестування, ділові ігри тощо.

9. Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ)

Комплексне практичне індивідуальне завдання (надалі КПЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і є окремим заліковим модулем з дисципліни.

Комплексне практичне індивідуальне завдання (надалі КПЗ) є невід'ємною частиною навчального процесу і розцінюється як серйозне осмислення набутих знань отриманих студентом при вивченні дисципліни «Оцінка земель».

КПЗ є одним із засобів оволодіння навчальним матеріалом. Навчальний час, відведений для КПЗ, регламентується Планом підготовки студентів з дисципліни «Оцінка земель».

Зміст та обсяг КПЗ з вивчення даної дисципліни узгоджується з іншими видами навчальної діяльності студентів. У зв'язку з цим планування, організація і реалізація КПЗ є найважливішим завданням у навчанні студента. КПЗ забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення курсу: підручники, навчальні та методичні посібники, опорні конспекти лекцій тощо.

Метою КПЗ є самостійне вивчення частин(и) програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з дисципліни «Оцінка земель» та розвиток навичок самостійної роботи.

КПЗ – це завершена теоретично-практична робота в межах навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських та практичних занять, охоплює декілька тем або зміст навчальної дисципліни «оцінка земель» в цілому. Для того, щоб виконання КПЗ було ефективним, студенту необхідно виконати ряд умов, до яких можна віднести наступні:

- ♣ методично правильно організувати свою роботу по виконанню КПЗ;
- ♣ забезпечити виконання індивідуальних завдань з метою перетворення цього процесу в процес творчий;
- ♣ самоконтроль та контроль з боку викладача за процесом виконання КПЗ та інших заходів, що заохочують студента на його якісне виконання.

Специфіка виконання КПЗ передбачає інтенсивну роботу студентів із першоджерелами, із законодавством і матеріалами практики, що часто не містять готових відповідей.

Виконання КПЗ передбачати максимальну активізацію пізнавальної діяльності студентів, сприяє ефективному виробленню навичок первинної обробки інформації, роботи із документами, умінь узагальнювати і інтегрувати отриману інформацію.

В ході виконання КПЗ студент глибше пізнає суть навчальної дисципліни «Оцінка земель», вивчає фундаментальні засади організації роботи оцінки земель.

10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У навчальному процесі використовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, групова робота, реферування, а також методи опитування, тестування, ділові ігри тощо.

У процесі вивчення дисципліни “Оцінка земель” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне тестування та опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- оцінювання виконання КПЗ;
- ректорська контрольна робота;
- підсумковий екзамен;
- інше.

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання: Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції інституту за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу та дозволу дирекції інституту.

12. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

В процесі вивчення дисципліни “Оцінка земель” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента: тестування та опитування; залікове модульне тестування та опитування; оцінювання виконання КПЗ; ректорська контрольна робота, екзамен.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Оцінка земель” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (письмовий екзамен)	Разом
20 %	20 %	20 %	40 %	100 %
1. Усне опитування під час заняття (4 теми по 10 балів макс. 40 балів). 2. Письмова робота макс. 60 балів	1. Усне опитування під час заняття (6 тем по 10 балів макс. 60 балів). 2. Тестові завдання (20 тестів по 2 бали за тест – макс. 40 балів).	1. Написання та захист КПЗ макс. 80 балів. 2. Виконання завдань під час тренінгу макс. 20 балів	Тестові завдання (20 тестів по 3 бали за тест – макс. 60 балів). Завдання 1 макс. 20 балів) Завдання 2 макс. 20 балів)	

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Перелік наочних матеріалів та методичних вказівок

№	Найменування	Номер теми
1.	Проектор ViewSonic PJ 7223	1-12
2.	Підключення до комп'ютера на процесорі Intel Celeron CPU G540 (2,5 GHz RAM 2Gb, HDD 500 Gb).	1-12
3.	Монітор Philips 193vV5LSB2	1-12
4.	Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox).	1-12
5.	Інформаційні портали з відкритим доступом: https://map.land.gov.ua/ - Публічна кадастрова карта України; http://www.torgy.dazru.gov.ua/auction - Інформаційний портал проведення земельних торгів; https://ngo.land.gov.ua/uk/ - Портал нормативної грошової оцінки землі с/г призначення	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Закон України "Про оцінку земель" (Відомості Верховної Ради (ВВР), 11 грудня 2003, №1378-IV).
2. Закон України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні" (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, №47, ст.251).
3. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності" (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 34, ст.343)
4. Закон України "Про оренду землі" /в редакції від 08.10.2003 року 161-XIV. № 3-4, ст.27)
5. Земельний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002,
6. Методика експертної грошової оцінки земельних ділянок, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2002 р. № 1531.
7. Наказ Державного комітету України по земельним ресурсам. Стандарт СОУ ДКЗР 0032632-012:2009 „Оцінка земель. Правила розроблення технічної документації з нормативної грошової оцінки земель населених пунктів”. Зареєстровано ДП "Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості" за №32595752/1927 від 10 вересня 2009 року.
8. Перович Л.М. Оцінка нерухомості: навч. Посібник / Л.М. Перович, Ю.П. Губар. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2010. – 296с.
9. Перович Л.М. Теоретичні засади землеустрою: навч. Посібник / Л.М. Перович, В.М.Сай, М.С.Маланчук. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2015. – 236с
10. Порядок нормативної грошової оцінки земель населених пунктів, затверджений наказом Мінагрополітики та продовольства України від 25.11.2016 року №489.
11. Порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів) затверджений наказом Мінагрополітики та продовольства від 22 серпня 2013 року № 508.
12. Порядок нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, затверджений наказом Мінагрополітики та продовольства від 23 травня 2017 року № 262.
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 року №831 "Про Методику грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення " .
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 1995 року №213 зі змінами та доповненнями "Про Методику нормативної грошової оцінки земель населених пунктів " .
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011року №1278 "Про Методику нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів)".